

Vatan yagonadir,
Vatan bittadir!

N: 14 (67231)
2019-yil 8-aprel

Tong yulduzi

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqsa boshlagan

O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi

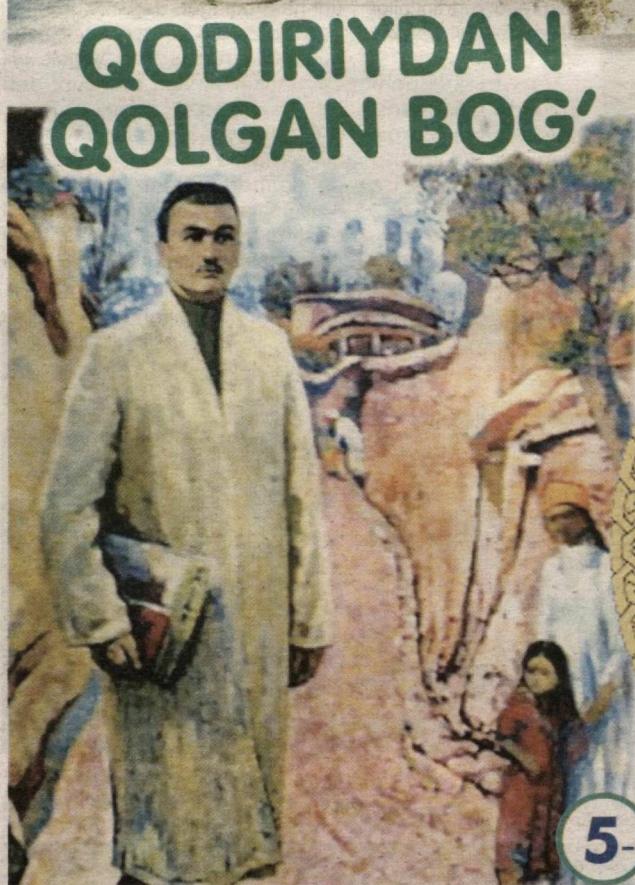
ISSN-2010-6092

9-APREL – SOHIBQIRON AMIR TEMUR TAVALLUD TOPGAN KUN

O'N IKKI TUZUKNING SIRLARI



2-bet



Diqqat, tanlov!



5-bet

To'Iqin HAYIT,
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi

O'N IKKI TUZUKNING SIRLARI

Aziz o'quvchilar! Siz bilan «Temur tuzuklari»da o'z ifodasini topgan 12 ta tuzuk haqida so'z yuritamiz, zero, «Bilagi zo'r birni yiqrar, bilimi zo'r - mingni», degan edi u zot.

Avvalo, «tuzuk» so'zining ma'noga e'tibor qarataylik.

Tuzuk - ko'p ma'noli so'z bo'lib, qayerda ishlatalishiga qarab har xil ma'noni anglatadi. «O'zbek tilining izohli lug'ati»da «qonun-qoidalar to'plami, nizoma» ma'nolarini anglatishi ko'satilgan. Davlatshunoslikda esa tarixiy-huquqiy atama sifatida «tuzish, tartib berish, yaratishga oid qonun-qoidalar», demakdir.

Amir Temur bobongizning: «Men o'n ikki narsani o'zimga shior qilib, sultanat martabasiga erishdim», «O'n ikki tabaqa va toifadagi kishilar bilan mamlakatni qo'lida tutib, saltanatimi boshqardim», degan so'zlariga diqqat qiling. Bu shunchaki oddiy gap emas. Uning zamirida olamcha ma'no bor.



«Oqsaroy»

Davomiga e'tibor qaratamiz: Nega Sohibqiron bobongiz qirgymoqdan faqatgina O'N IKKI-TAsiga, ya'ni barlos, taxxon, arg'in, jaloyir, tulkichi, do'lday, mo'g'ul, sulduz, to'qay, qipchoq, arlot, totorga TAMG'A berdi?

Men Sizni fikrashga chorlayapman. Chin o'zbek bolasi o'zini tez fikrashga o'rgatishi kerak, chunki tezkor to'g'ri qaror qabul qilishga o'rganishning foydali tononlari ko'p.

Yer quyoshi atrofida aylanlar ekan, O'N IKKI MANZILdan o'tadi. Biz ularni «BURJLAR» deymiz. MUCHALNI yaxshi bilasiz. Bir eslab ko'raylik:

1. Sichqon. 2. Sigir (Ho'kiz). 3.

Yo'lbars. 4. Quyon. 5. Baliq. 6. Ilon. 7. Ot. 8. Qo'y. 9. Maymun. 10. Xo'roz (Tovuq). 11. It. 12. To'ng'iz.

Burjlarning har biri insonga ta'sir etadi, ayniqsa, shu oyda tug'ilganlar hayoti burjlar bilan bog'iqliq. Bu ming-ming yillar davomida sinovdan o'tgan, isbotlangan haqiqat, ya'ni ortiqcha izohga hojat yo'q.

Amir Temuring BIRINCHI KENGASHI ham nafaqat o'zi uchun, balki yurtimiz va o'zga ellsar uchun ham muvaffaqiyat keltirgan edi, ya'ni u zot dushman bostirib kelganda, el-u yurtini tashlab qochishni o'zi uchun or bildi; katta sovg'a-salomlar bilan bosqinchmo'g'ul sarkardalarining yo'llini to'sdi va Qarshi ahlini, necha ming begunoh kishilarning oltin hayotlarini, necha shahar, qishloq

Qonun, Inson Manfaati va uning E'zozlanishni ko'ramiz.

Beshinch tamoyil ham uning davomi bo'lib, unda ZULM bo'imasligi haqidagi gap asosiy o'rinni egallaydi. «Sultanat to'nini kiygach, huzur-halovatimdan voz kechdim», deydi. U zot xalq uchun, uning tinchligi va farovonligi uchun yashadi.

Oltinchi tamoyilda ham inson manfaatini birinchi o'ringa qo'yadi va: «Adolat va insof bilan Tangrimning yaratgan bandalarini o'zimidan rozi qildim, zolimdan mazlumning haqqini oldim, askarlarimga in'omlar ulashdim», deydi.

Ajabo, yettingchi tamoyilda yana biz insonni ko'ramiz, ya'ni Sohibqiron Amir Temur: «Ulamo bilan suhbatda bo'ldim va pok niyatli, toza qalbi kishilarga talpindim», deya qayd etadi.

Sakkizinch tuzukda ham oldingisiga bog'liqlikni ko'ramiz, ya'ni ishni zehn bilan bajarish, muomala

madaniyati, o'tmish sultonlarning tarixini bilish, davlatlarning tanazzulga uchrash sabablari, naslni buzuvchi holatlar; barisi inson manfaati, xalq, el-u yurt tinchligi va xavfsizligi haqida so'z bor.

Va to'qqizinch tuzukda ham yana xalq ahvoli, ularga g'amxo'r hokimlarni tayinlash masalasi o'z aksini topgan.

O'ninchisida tolerantlik, bag'rikenglik va do'stilk haqida so'z



yuritigan, ya'ni «Kim menga do'stlik qilsa, qadrladim», degan.

O'n birinchi tuzuk ham yuqorigisidan ayrilmagan, ya'ni bunda ham yana inson taqdiri birinchi o'rinda; farzandlar, qarindoshlar, yaxshilik qilgan kishilar, hatto dushmanlik, g'animlik qilgan kishilarga mehr-muruvvat ko'sratish masalasi tilga olingan. Deydilarki, Sohibqiron «Shuning uchun do'st-u dushman bilan kelishib yashadim».

Va niyoyat, oxirgisi, o'n ikkinchi tuzuk ham inson haqida, ya'ni sipohlar haqida bo'lib, ularga bo'lgan munosabatini oydinlashtirgan. Agar dushman askari qilich ko'tarib, unga qarshi mardonavor kurashgan bo'lsa, uni ham oqlagan deganki, bunday askar o'z yurti bergen non-tuziga hurmat bilan qaradimi, demak, uni chin askar deyish mumkin, deb hisoblagan.

O'n ikki raqami bahona ancha suhbatlashib oldik, fikrlarimiz ham tiniqlashdi. Demak, Sohibqiron Amir Temur bobomiz qarorlar qabul qilishda havodon olib emas, balki aynan tabiat bilan uyg'un ravishda fikrlagan va harakatda bo'lgan.



«Oqsaroya taraddud»

Rassom Ma'sud XOLOV

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan bildirilgan har bir rahbar o'zining shaxsiy kutubxonasidan o'zi ta'lif olgan maktab kutubxonasiga kitoblar sovg'a qilishiga oid tashabbus respublikamiz bo'yab keng quloch yoymoqda.

BOLAGA KITOB BERING

SOHIBQIRON NABIRASIMIZ

Salom, sevimli gazetam! Senga obuna bo'lganim bois har soningda tengdoshlarimning maktablarida tashkillashtirilayotgan turli bayram va tadbirlar haqida o'qib boraman.

Bu safar esa men ham ta'lif dargohimizda amalga oshirayotgan ishlari miz haqida so'zlab bermoqchiman. Zero, ularni uyuştirishda men ham faol ishtirot etib kelmoqdaman. Axir maktabimizda Yoshlar ittifoqining «Iste'dodli yoshlar» yo'naliishi sardoriman-dal! Maktabimiz yoshlar yetakchisi Shahoza opa Bo'stonova boshchiligidagi turli sahna ko'rinishlarini tayyorlaymiz. Bu safar buyuk sarkarda bobomiz Amir Temur tavalludiga bag'ishlangan tadbirlarimiz qatoridan ajoyib bellashuv ham o'rinn oldi. 8-sinf o'quvchilar o'tasida uyushtirilgan musobaqa da savollar, tabiyki, bobomiz hayoti va «Temur tuzuklari» asari asosida bo'ldi. Bellashuvga tayyorgarlik ko'rish jarayonida anchayin adabiyotlarni o'qib, bilimimizni boyitdik.

Faranqiz TOSHBULOVA,
Sirdaryo viloyati, Xovos tumanidagi
10-umumta'lismaktabining 8-«B» sinf
o'quvchisi



HOKIMNING ZO'R SOVG'ASI



Barcha davrlarda bosma mahsulot-larga nodir va tengsiz xazina sifatida qaralgan. Kitobxonlik targ'ibotiga bugun yurtimizda amalga oshirayotgan islohotlarda ham katta ahamiyat berilayotganini birligina maktabimizda o'tkazilgan kitobxonlik tadbiri misolda ham ko'rishimiz mumkin. Aprel oyi respublikamizda kitobxonlik oyiga aylanib ketdi, desak, adashmaymiz.

Kuni kecha ta'lif dargohimizga Toshkent shahar hokimi Jahongir Ortixxo'jayev tashrif buyurdi. Aziz mehmon «Yosh kitobxonlar klubii» a'zolari bilan suhbatlashdi. Hokimimiz tomonidan taqdim etilgan besh yuz dona yangi kitoblar kitob javonlarimizni to'ldirdi. Bu uchrashuv maktabimiz o'quvchilarini-

o'qituvchilarini behad quvontirdi. Shahar hokimi kelajakda yurtimiz ravnagi uchun nimalar qilmoqchi ekanimiz bilan qiziqdilar. Biz esa orzu-maqsadlarimiz haqida so'zlab berdik. Biz kelajakda ana shu egzu an'anani davom ettirishni niyat qildik. Zero, shoiramiz Zulfiya Mo'minova yozganlaridek, har bir avlod uchun kitobdan o'zga yaxshi sovg'a ham, meros ham bo'lmasa kerak.

Navoyni bilsin u,

Yoningizga kelsin u.

Baxtli bola bo'lsin u,

Bolaga kitob bering.

Otabek ORTIQOV,
poytaxtimizning Shayxontohur
tumanidagi 169-umumta'lismaktabining 9-«A» sinf o'quvchisi

*Toshkent shahar,
Uchtepa tumanidagi
197-umumta'lismaktabi
o'quvchilarining quvonchi
cheksiz. Boisi, bilim dargohi
kutubxonasasi yangi badiiy
asarlar bilan boyitildi.*

Ularga bu kitoblarni sovg'a qilgan «Oila» ilmiy-amaliy tadqiqot markazi rahbari Dilorom Toshmuhammedova bolajonlarning quvonchini ko'rib, shunday deydi:

— Turmush o'rtog'im va farzandalarim tahsil olgan maktab men uchun ham qadrond go'sha hisoblanadi. Kelajakda ushbu maskandan yurtimiz ravnagini



hissa qo'shadigan yetuk insonlar yetishib chiqishiga aminman.

O'quvchilar tuhfa qilingan kitoblarni ko'rishga oshiqishar ekan, ularning rang-barangligi, jumladan, badiiy va ertak kitoblarning ko'pligidan minnatdor bo'lisdidi.

Umid qilamizki, ushbu kitoblarni mutolaa qilib, ma'naviy olamini boyitadigan, tafakkurini charxlab, dunyoqarashini kengytiradigan o'quvchilar Yurtboshimiz orzusidagi barkamol avlod bo'lib voyaga yetadi.

SHOIRNING BEBAHO TUHFASI



Samarqand viloyati, Urgut tumanidagi 37-umumta'lismaktabida tahsil olgan shoir, O'zbekiston Milliy axborot agentligi Bosh direktori Abdusaid Ko'chimov 300 ga yaqin badiiy, she'riy kitoblar to'plamini maktab kutubxonasiga sovg'a qildi. Shu munosabat bilan tashkil qilingan tadbir o'z shoirini sog'ingan yosh ijodkorlar uchun bayram shodiyanasiga aylanib ketdi. Shoigardlar ustoz ijodidan namunalar o'qishdi.

— Davlatimiz rahbari ma'naviyatimizni boyitishga katta e'tibor qaratayapti,

— dedi Abdusaid Ko'chimov. — Biz maktabda tahsil olgan paytlar imkoniyatlar hozirdagidek emas edi, ko'p vaqtimiz dehqonchilik va tirikchilik g'amida bo'lgan ota-onamizga ko'maklashish bilan o'tardi. Bugun sizlarga berilayotgan imkoniyatlarga havas qilsa arzysi. Bunday shart-sharoitlardan unumli, oqilona foydalaningizni va bu kitoblarni qunt bilan o'qib chiqishinigizni istayman.



SAMARQANDLIK ZIYOKORLAR

Samarqand viloyati hokimi o'rinosi, Xotin-qizlar qo'mitasi raisi Gavhar Alimova o'zi tahsil olgan Jomboy tumanidagi 16-umumta'lismaktabiga 50 dan ortiq badiiy adabiyotlar taqdim etdi.



Kitob o'qish eng sevimli mashg'ulotim, — deydi Samarqand viloyati, Paxtachi tumanidagi 15-umumta'lismaktabining 6-sinf o'quvchisi Vazira Mahmudova. — Boshlang'ich sinfdaligimda ertak kitoblar o'qishni, she'rlar yodlashni yaxshi ko'rgan bo'lsam, endilikda hikoyalari o'qishni boshladim. Kutubxonamizga Oliy Majlis qonunchilik palatasi deputati Farhod Quvvatov ham tashrif buyuribdi. Sovg'a qilingan kitoblar orasida hali men o'qimagan badiiy adabiyotlar juda ko'p ekan. Nurxonamizdan joy olgan durdonalar uchun barcha o'quvchilar nomidan minnatdorchilik izhor etaman.

Shuningdek, Samarqand viloyati hokimi Erkinjon Turdimov Qo'shrabot tumanidagi 19-, 41- va 64-umumta'lismaktablarining har biriga 200 taga yaqin kitoblar sovg'a qildi.

O'z muxbirlarimiz

Ma'lumki, har bir xalqning faqat o'zigagina xos bo'lgan milliy hunarmandchilik an'analar mavjud. Bu an'analar yillar, asrlar mobaynida asrab-avaylab, sayqallanadi. Jumladan, bizning yurtimizda ham milliy hunarmandchilik an'analar, badiiy hunarmandchilik maktablari juda qadimdan taraqqiy topgan. Mohir hunarmandlarimiz tomonidan turli bejirim buyumlar yaratish, kundalik hayotda asqotadigan jihozlar tayyorlash, shu orqali o'z mehnati bilan o'ziga ham boshqalarga naf keltirish - oliv qadriyat darajasiga ko'tarilgan.

HUNARMANDLAR FESTIVALI BO'LTDI

Kuni kecha O'zbekiston musulmonlari idorasi Ko'kaldosh o'rta maxsus islam bilim yurtida O'zbekiston «Milliy tiklanishi» demokratik partiyasi Toshkent shahar Kengashi, O'zbekiston musulmonlari idorasi Ko'kaldosh o'rta maxsus islam bilim yurti, O'zbekiston «Hunarmandlar uyushmasi» Toshkent shahar boshqalmasi hamda boshqa tashkilotlar hamkorligida «Navro'zimdan nurafshon yurtim!» mavzusida hunarmandlar festivali bo'lib o'tdi. Bugungi kunda yurtimiz hunarmandlari 34 dan ziyod yo'nalishda buyumlar yaratishayotgan bo'lsa, mazkur ko'rgazmada ularning 15 ta yo'nalishi bo'yicha mohir hunarmandlar tomonidan yaratilgan buyumlar namoyish etildi.



Festivalda juda ko'p mehmonlar - xorijiy davlatlarning yurtimizdagi vakolatxonalarini vakillari, chet elliq sayyoqlar hamda o'quvchilar ishtirok etishdi. Mohir hunarmandlarimiz tomonidan ichki va tashqi bozor uchun ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning sifati, betakrorligi, badiiy jihatdan mukammalligi, tabiiyligi, milliy o'zligimiz va qadimiy an'analarimizni o'zida uyg'unlashtirgani yig'ilganlar e'tiborini tordi.

Mehnat insonlarni boqadi, halollikka, mehnatsevarlikka o'rgatadi. Hunarmandchilik mahsulotlari ham mehnat mahsulidir. Ushbu ko'rgazmaga kelgan o'g'il-qizlarimiz qalibda ham milliy hunarmandchiligimizning biror yo'nalishiga mehr, ishtiyoq uyg'ongan bo'lsa, ajab emas. Zero, bu ko'rgazmani tashkil qilishdan ko'zlangan maqsad ham shu!

F. JALIOVA

KICHKINTOYLAR OLQISH OLISHDI

Poytaxtimizning Yakkasaroy tumanidagi 125-sonli maktabgacha ta'lim muassasasida tuman MTMdan tashrif buyurgan jajji bolajonlarimiz ishtirokida tadbir bo'lib o'tdi.

Tadbirda kichkintoylarimiz nafaqt o'zbek, balki rus xalq ertaklarini ham qoymaqla tarzda ijro etishdi.

Ayniqsa, 125-, 250-MTM tarbiyalanuvchilari Damir Gusmanov, Jasur Hasanovning chiqishlari yig'ilganlarning olqishiga sabab bo'ldi. Bolajonlar 4 ta shart bo'yicha bellashdilar. Ular ijrosidagi sahna ko'rinishi, raqs, kuy va qo'shiqlar yig'ilganlarga quvnoq kayfiyat ulashdi. Tadbirni ko'tarinki ruhda tashkillashtrishda Yakkasaroy tumani MTM bo'limi mudirasi Saodat Norqobilovaning xizmatlari katta bo'ldi. Bellashuvda 249-, 250-MTM tarbiyalanuvchilari 1-o'ringa loyiq deb topildi. Bolajonlarning topqir va zukkoliklari taisinga loyiq. Quvonarlisi, ular bog'cha tarbiyalanuvchilari bo'lishlariga qaramay ertak kitoblarni bermalol o'qishadi, she'rlar yod olishadi.

Nigora ABDUNAZAROVA

8-aprel 2019

«ZIRAPCHA» O'QUVCHILARGA KO'ZGU BO'LTDI

Qiziq, maktab devoriy gazetalarini kim o'ylab topgan ekan-a? Ularni tanaffus vaqtida miriqib tomosha qilish, anchagina ma'lumot olish mumkin. Ayniqsa, sinfdoshlar bilan birga devoriy gazeta tayyorlab, boshqa sinflar bilan bellashish juda zavqli-da!

Men ham o'quvchiligidagi bu borada faoliytki qiziqib qoldandirman. Turli fanlarga oid buyuk siymolar hayoti va ijodiga bag'ishlangan devoriy gazetalarimiz orasida hazilomuz tarzda tayyorlangan «Tuyaqush» hamon yodimda. Unda maktabimizdagagi sho'x-o'yinqaroq, to'polonchi tengdoshlarimizning suratlari shu jonivor ustiga qo'ndirib qo'yildi. Bunday kulgili holatga tushishni esa hech birimiz istamasidik. Xullas, bugun sizlar bilan shu mavzuda subhatalashsak, nima deysiz?

Sizning o'quv dargohingizda qanday devoriy gazetalar bor?

Yaqinda poytaxtimizning Yashnobod tumanidagi 226-umumta'lim maktabi o'quvchilari ta'lim maskanining ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha direktor o'rinosi Dilnoza Mamatova bilan birgalikda ajoyib devoriy gazeta tayyorlashibdi. Ustoz ko'pdan beri darsga kech qoluvchi-yu, uy vazifalarini bajarmaydigan ba'zi o'quvchilarni qanday qilib a'llochilar safiga qo'shish mumkinligi haqida o'ylanar ekan.

Shunday qilib, «Zirapcha» nomli gazetada bir nechta jonivorlar timsoli yaratilibdi. Suratda ko'rib turganiningizday, undagi toshbaqa obrazi - maktabga kech qoluvchi bolalarni, ayyipolvon - darsda uxbab o'tiradigan o'quvchilarni anglatar ekan. Qani, toping-chi, quyon va xo'roz timsolidagi bolalar kimlar? Ha, quyonvoy - «quyonning rasmini chiziba» juftakni rostlaydiganlar, xo'rozboy - bilim olishni qoyil qilmaydi-yu, lekin xo'rozdek ko'krak keradiganlardir. Tovus, qurbaqa kabi jonivorlar nimani anglatishi haqida esa o'zingiz o'ylab ko'ring-chi... Xullas, bu devoriy gazetada o'z suratini ko'rishi istaydigan o'quvchi topilganicha yo'q. To'g'ri-da, hammayam «A'llochilar doskasi»dan o'rinn olishga harakat qiladi. Bu ikki devoriy gazeta bejizga yonma-yon ilinmagan.

Shu desangiz, aslida sevimli gazetangiz «Tong yulduzi» ham sizga ta'lim-tarbiya berish barchangizni a'llochilar safidan o'rinn oldirish, komil inson qilib voyaga yetkazishga xizmat qilmoq istagida. Demak, yana bir gapimizni takror aytaks, ezmalikka yo'y mang, gazeta-yu kitob bilan do'stlashishdan tolmang, tengdoshlarigizdan orqada qolmang! Devoriy gazetani kim ixtiro qilgani haqidagi ma'lumotlarni topib, bizga jo'natish sizga uy vazifasi bo'lsin! Biz esa topshiriqni birinchilardan bo'lib bajarib, o'z ta'lim dargohidagi shunday ishlar haqida bizga yozib yuborganlarga munosib baho qo'yishni kanda qilmaymiz!

Sayyora QODIROVA



10-APREL – ABDULLA QODIRIYNING TAVALLUDIGA 125 YIL TO'LADI

QODIRIYDAN QOLGAN BOG'

Aziz o'quvchilar, taniqli adib Abdulla Qodiriyning uy-muzeyida bo'lganmisiz? Uyga tutash bog'da sayr qilganmisiz? Poytaxtimizning Samarqand darvoza mahallasidagi to'qay va o'pqonlardan iborat bo'lgan bu joyni Qodiriy bobomiz o'z qo'llari bilan barpo qilgan ekanlar. Ko'pchilikni bu ma'lumot qiziqtirishi tabiiy. Axir ketmon bilan yer chopish qayda-yu, qalam bilan asarlar yozish qayda?! Manbalarda keltirilishicha, Abdulla Qodiriyning otasi Qodir boba soqoli oqarib, qaddi cho'kib, quloqlari og'irlashib qolganiga qaramay, tetik, qadam tashlashi dadil bo'lgan. U erta bahorda yolg'iz o'zi yoki o'g'li Rahimberdi bilan sigir haydab boqqa ketar, kech tushgach esa bir bog' o't yoki o'tinni orqalab shahar hovlisiga ketar edi. 1924-yilda Qodir boba 104 yoshida vafot etadi. Otasining vafotidan keyin hovli uch aka-uka orasida bo'linadi. Qodiriyning ikki akasi Qudratilla va Rahimberdiga uzumli bog' nasib etadi. Abdullaga esa... Keling, bu haqda Qodiriyning o'g'li Habibulla Qodiriyning yozgan xotiralariga to'xtalsak:

«Dadam besh yil mehnat qildilar. Quyosh tilida oq qalpoq, oq kamzul kiyib olib, maxsishan tepla buzilar. Zambilg'altakda tuproq tashib, chuqurlarmi to'dirib, yer tekislardilar. Qayrag'och to'nkalarini qazib yer ochdilar, tosh terdilar, o'zlar ham qop-qorayib cho'nkab ketgan edilar. Qiziq, u kishi shu zayl kuni bilan mehnat qilar edilar-da, kechqurun yuvinib, kiyinib olgach, to kechlik taom tayyor bo'lguncha qo'llilarin orqaga qilib kelib, ish tepasida to'xtab, bugungi qilgan ishlarini tomosha qilar, go'yo u kishi bugun zo'ar yozganlar-u, o'zlar o'qib huzur qilgandek bo'lardilar...

Shu alfoz xarob, tashlandiq yerlar tartibga solni, atrofiga devor olindi, darvoza qurildi. Shaftoli, olma, gilos, tok, bedazorlarga va ekinzorlarga

joy ajratilib, chirolyi bir bog' va ichin-tashin oq tunkavonli binolar buyund bo'ldi. Dadam shu bog'ni obod qilish davrida umuman so'nggi yillarda hech qayerda ishlamadilar, faqat ish kezlarida «Mehrobdan chayon»ni va «Obid ketmon»ni yozdilar. Bizning asosiy hayot manbaimiz esa bog'dan, dehqonchilikdan oladigan mo'l hosilimiz bo'ldi ...»

Bundan ko'rinish turibdiki, Abdulla Qodiriy nafaqat yozuvchilik, balki dehqonchilikdan ham yaxshigina xabardor bo'lganlar. Ayni damda, bog' gurkirab gullagan. Uning gullaridan atrofga xush iforlar taralmoqda. Salkam bir asrdan buyon adib barpo etgan bog' barchani totti mevalaridan bahramand qilib kelmoqda. Abdulla Qodiriyning

yozgan umrboqiy asarlari singari ushbu bog' ham halil ko'p yillar hosil berib, minglab yosh avlodni mevalaridan bahramand qilishi, shubhasiz...

Toshkentning Kamolon mahallasidagi Xo'ja Alambardor qabristonida Qodiriyilar xilxonasi bor. U yerda Qodiriyning qabri yo'q. Lekin qabrtoshi bor. Uning ustiga to'rt misra she'r bitilgan:

*Har kimsaningkim baxti kulta,
Xalqiga jon-u dil ila xizmat qilsa.
Lutf u shohonaga sazovor bo'lg'ay,
Atrofi zar-u zevar ila to'lg'ay...*

Ozoda TURSUNBOYEVA tayyorladi



THE CODES OF TEMUR

It is better to be on hand with ten men than absent with ten thousand.

My word was matched by my action and I never showed no one callousness, I did not show the severity in any case, so as not to undergo anger. With friends and foes treated courteously ... If someone from friends or foes come to me with request, I spoke with friends that their friendship increased even more, and the enemies I had the attitude that their feud turned into a friendship.

One enterprising, courageous, brave, resolute and wise man is better than a thousand lazy and weak-willed. Thus one experienced better controls than thousands of people.



KNOWLEDGE QUOTES

The only true wisdom is in knowing you know nothing. SOCRATES

A people without the knowledge of their past history, origin and culture is like a tree without roots. Marcus GARVEY

Lesson 14

USAGE OF BOTH

Both is used to refer two people or things.

Both + adjective + and + adjective

e.g. Nodir is both tall and handsome.

e.g. After a long day, workers are both tired and hungry.

Both + noun+ and + noun or Both + plural noun

e.g. Nozima can speak both English and Russian.

e.g. Nozima speaks both languages.

Both of is more common in the US. We can use Both or Both of before a determiner and a plural noun. When we use Both (without of), we do not use the article the.

e.g. Both of my(determiner) pupils arrived late to class.

e.g. A prize was given to both of the students.

A prize was given to both students.

We need use the preposition OF before the noun, when using Both with an object pronoun.

e.g. Davron has invited both us. ✗

Davron has invited both of us. ✓

We do not use both in negative structure. Instead, we normally use Neither

e.g. Both of them did not come. ✗

Neither of them came. ✓

Muhammadsharif FAYZULLAYEV

Turob YUSUF

SODIQ MUXLIS

Eshitganim
O'ngmi yoki tush?
Kesar emish
Polvon kalamush!

Sportchi-da
Axir, taniqli.
U kelishi
Chindan aniqli?

Kelsa, peshvoz
Chiqib yo'liga.
Gul tutishim
Shart-da qo'liga.

... O'rtoq'iga
Ko'nglini ochgancha,
Fikrin aytar
Muxlis sichqoncha.

QUYONGA SAVOL

Qanday qilib
Yugurgan chog'ing,
Xalal bermas
Shalpangqulog'ing?!

Abdujabbor OBIDOV

AYIQ

Men ayiqman, ayiqman,
Lopillagan qayiqman.

Yerni bosgum gursillab,
Yuguraman harsillab.

Yerga cho'ksam, qoyaman,
Kechasi tund soyaman.

Asalni xush ko'raman,
Shirinlikka xo'raman.

Chumoli uyasi ham,
Oziqqa o'tar har dam.

Qishda uyquga ketsam,
Bahorga uxbab yetsam.

Ungurlardan topasiz,
Lek ehtiyoj bo'lasiz.

Gar uyg'onib o'kirsam,
Jag'ni kerib bo'kirsam.

Mayda hayvon-u qushlar,
Shu dam ochishni xushlar.

O'RDAK

Men o'rdakman, o'rdakman,
Qizil tumshuq hushtakman.
Pat ostida yog'im mo',
Hovuz bo'lsa yoki ko'.
Balchiqni kavlab ostin,
Sho'ng'iyman qish-u yozin.
Chaynashga yo'qdır hojat,
Itbaliqdır zo'r ovqat.
Sovuq o'tmas etimdan,
O'rdakchalar ketimda.
Har qanday ob-u havo,
Yomg'ir, do'l, qorda hatto.
Suzganim suzgan svuda,
Shamol esgan g'uv-g'uvda.

AMIR TEMUR BOBOMLAR



Amir Temur bobomlar,
Jasur, ko'ngli osmonlar.
Mard bo'lib tug'ilganlar,
Bizga boba bo'iganlar.

Bobomni suyuk qilib,
Bersam qancha mehrlar.
Vatanim ozodligin,
Bergan aziz bobomlar.

Amir Temur bobomlar,
Mard va jasur bo'iganlar.
Adolat bayrog'ini,
Ko'kka ilib qo'yanlar.

*Ismatillo RAJABOV,
Surxondaryo viloyati, Boysun
tumanidagi 45-umumta'l'm maktabining
4-sinf o'quvchisi*

TUZUKLARIDIR DUO



Xo'ja Ilg'or qalbimga jo,
Unda kezgan Temur boba.
Tuzuklari misli duo,
El ko'ngliga sochar zioyo.

Jaranglaydi so'zlarigiz,
Dono o'g'il-qizlarigiz.
Adolatliz zamonada,
Nurga to'lsin izlaringiz.

*Shohruh QODIROV,
Oltinsoy tumanidagi 22-umumta'l'm maktabining 5-sinf o'quvchisi*



TOVLANIB TURAR KO'HDA

Kamalakdir turfa rang,
Qizil, sariq, yashil, oq.
Tovlanib turar ko'kda,
Kutaman uni mushtoq.

Ammo ushlab bo'lmaydi,
Qo'llarimni uzatsam.
Juda ham baland ekan,
Intiq bo'lib kuzatsam.

*Husnida MUSTAFOYEVA,
Qashqadaryo viloyati,
Shahrisabz tumanidagi
22-umumta'l'm maktabining
3-sinf o'quvchisi*

Buvam bilan guzardan qaytayotib, yerda yotgan bir tishlam nonga ko'zimiz tushdi. Buvam uni olib, changini puflab og'izlariga solmoqchi edi, qo'llaridan tutdim.

– Buva, uya nonimiz ko'p-ku, yerdagi nonni yemang...

Buvam mening yalinchoqlik bilan tikilib turganimni ko'rib, miyig'iда kuldil:

– Changini puflasa ketadi, – dedi ohista.

– Qo'ying, buva, tuproq tekkan non, kasal qiladi, – dedim qo'llariga yopishib. – Menga bering, bir chekkaga qo'yib qo'yaman.

– Yo'q, bolam, – dedi buvam boshimni dag'al qo'llari bilan silab.

– Nonning ushog'i ham non, uni uvol qilsa, yomon bo'ladi.

– Men buvamning uvol qilish kerak emas, deganini tushundim. Lekin yomon bo'ladi, degan gapiga tushunmadim. Mening hayron bo'lib turganimni ko'rib, qo'limdan tutdi.

– Mana, uya ham kelib qoldik, – dedi xo'sinib, – uya kiraylik.

Buvim ayvonda choy ichib o'tirgan ekan, darrov o'midan turib:

– Kelinglar,

yaxshi aylanib keldingizmi, buvasi? – deya istiqbolimizga chiqdi. – Ayvonga chiqing, yangi choy damlaganman. Issiqqina ichib olasizlar.

– Xo'p, – dedi buvam. Qo'limizni chayib, dasturxon ga o'tirdik. Xontaxta ustida turli shirinliklar, pishiriqlar, somsa, kesilgan go'sht, patir, shirmoy nonlar bor edi.

– Mana, buva, qarang, – dedim kulib, – dasturxonimiz qanday to'kin.

Buvam xo'mraydi. Buvim esa menin kinoyamni tushunmay:

– Xudoga shukur, – dedi. – Ro'zg'orimiz but, dasturxonimiz to'kin.

– Ha, – dedi buvam bosh chayqab. – Olloha shukur.

Bu hammasi Yaratganning saxovatidan, mehnatimiz sharofatidan. Olloha bergen ne'matlari shukur qilib, uvol qilmasligimiz kerak.

– Albatta, – dedi buvum buvamga qarab. – Hamma narsaning uvol bo'ladi.

– Biz qahatchilikni ko'rganmiz, – dedi buvam uzoq sukudtan so'ng. – Buvung bilan yangi oila qurban edik. Yoshmiz. Urush endi tugagan. Yer bor, suv bor. Ammo ekishga donimiz, yeyishga nonimiz yo'q edi. Ustimiz yupon. Qornimiz och. Qo'shnik Mastura xola tandiriga o't yoqqanini ko'rib, non yopar ekan, deya suyunganmiz. Lekin supra tagidagi bir kaft kekapni xamir qilib, bitta non uchun o't yoqqan ekan.

Bir bo'lagini bizga ham bergandi, esingdamli buvisi?!

– Ha, esimda, – dedi buvum ma'yus tortib.

– Adashmasam, shu pechenyedan sal kattaroq edi, – dedi buvam dasturxonidan bir dona pechenyeni qo'liga olib.

– Ammo non kekapli bo'lsa ham o'shanda juda shirin tuyulgan edi, – deya buvum ko'zlariga yosh oldi.

– U kunlar endi qaytib kelmasin. Biz ko'drik, sizlar ko'rmanglar, – dedi buvam ko'z yoshini artib.

To'q zamonda to'q bo'lib o'singlar, nonni zinhor uvol qilmanglar.

– Buva, – dedim ularga yuzlanib, – haligi noningiz qani?

– Mana, – dedi buvam kaftini ochib. Kaftida bir tishlam non turardi.

– Buva, menga shu nonni bering, – dedim negadir qizari, tovushim ham bo'g'ilib chiqdi. Buvam yuzimga qarab, yaxshilik alomatini sezdi.

– Mana, – dedi kulib.

Men buvamning kaftidagi bir tishlam nonni olimda, asta og'zimga soldim. Nazarimda, u juda shirin edi...

BIR TISHLAM NON

(Hikoya)





MARSELNING MAHORATI

yoxud maktab-internat o'quvchisining quchgan safari

Bolajonlar, ko'pchilgingiz sport bilan shug'ullanish uchun jismomon baquvvat bo'lish lozim, deb o'ylaysiz, shunday emasmi? Ammo bir tengdoshingiz asnosida o'zim anglagan bir haqiqatni aniq aytishim mumkin. Sportda biror natijaga erishish uchun havas va istakning o'zi yetarli emas. Buning uchun insondan kuchli ishtiyoy, chidam va bardosh talab qilinadi.

Lekin yetti muchasi sog'lom bo'la turib, g'ayrat-u shijoati jo'sh urmasa, u bola sportning biror turi bilan shug'ullanishiga ne hojat?

Xullas, bugun sizni maxsus maktab-internatda tahsil olayotgan bir shaxmatchi tengdoshingiz va uning do'stleri bilan tanishtirish orqali o'zim anglagan haqiqatni

sizga bayon etmoqchiman. Poytaxtimizning Olmazor tumaniagi 102-sonli zaif eshituvchi bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktab-internata yurtimizning turli viloyatlardan kelgan imkoniyati cheklangan bolalar ta'lif-tarbiya olishadi. Ular yaxshi eshitva so'zlasha olishmasa-da, bilim olishga bo'lgan ishtiyobi, qiziqishlari borasida sog'lom tengdoshlaridan qolishmaydi. Shu bois, o'quv dargohida o'quvchilar qobiliyatini rivojlantirish maqsadida ko'plab to'garag-u sekssiyalar faoliyati yo'iga qo'yilgan. Bundan tashqari, imkoniyati cheklangan bu tengdoshlarining Yaponiya biznes markazida tashkil etilgan

kompyuter kurslarida ham tahsil olishmoqda.

Chin dildan niyat, albatta, ijobat bo'libadi, degan fikrning to'g'riligiga esa mazkur ta'lif maskanining 6-«B» sinf o'quvchisi Marsel Shoyusupov misolida amin bo'lismiz mumkin.

Marsel 2016-yil Isroilda bo'lib o'tgan shaxmat bo'yicha ja hon chempionatida zaif eshituvchi sportchilar qatorida muvaffaqiyatli ishtirok etdi.

So'ngra, Respublika miqyosida o'tkazilgan saralash musobaqalarida g'olib bo'lib, sog'lom bolalar bilan musobaqlashish imkonini qo'liga kiritdi. Bundan tashqari, yosh shaxmatchi sportning futbol turiga ham qiziqar ekan. Ushbu maskanda bugun Marseldeki intiluvchan maktabdoshidan o'rnak olayotgan o'quvchilar talaygina. Jumladan, «Raqs»

to'garagi a'zolari turli tadbirdarda faol ishtirok etishmoqda. Yosh musavvirlardan Salovat Annayev, Sarvinoz Murtazoyeva, Maftuna Mirzaaliyeva, Muhammad Shavkatov, Gulsanam Satiboldiyeva esa chizgan rasmlari bilan ko'pgina



ko'rgazmalarda qatnashib, g'olib bo'lishyapti.

Demak, xulosa sizzan, aziz o'quvchim!

Marsel va uning maktabdoshlariga esa, hamisha olg'a intiling, katta-katta maqsadlar bilan ya-shang, deb qolamiz!

Sayyora QODIROVA

VARRAKLAR PARVOZI

Yaqinda maktabimizda Yoshlar ittifoqi yetakchisi Sharafiddin Bekboev tomonidan varrak uchirish tanlovi o'tkazildi. Tanlovda qiriq besh nafardan ortiq o'quvchilar qatnashdi. Bu tanlov o'quvchilarga zavq-u shavq bag'ishladi.



O'quvchilar o'zlarining varraklarini samolarga uchirdilar. Tanloni hakamlar hay'ati O'rол Xudoyqulov, Baxtiyor Abdullayevlar baholab bordi. Tanlov shartiga ko'ra varrakni eng yuqoriga uchirgan o'quvchilardan 3-«B» o'quvchisi Asliddin Omonqulov 3-o'rinni, 3-«B» sinf o'quvchisi Sherzodbek Payzullayev 2-o'rinni, 5-«A» sinf o'quvchisi Mehrion Kenjayeva 1-o'rinni egalladilar. Bu tanlov o'quvchilarda katta taassurot qoldirdi.

Sunnatilla USANBOYEV,
Sirdaryo viloyati, Boyovut tumaniagi
34-umumta'lum maktabining tasviriy san'at fani o'qituvchisi

TAEKVANDOCHILARI MIZ YURTIMIZGA 20 TA MEDAL BILAN QAYTISHDI

Malayziyaning Shax-alam shahrida taekvando ITF bo'yicha I Osiyo - Tinch okeani championati o'tkazildi.

Dunyoning 14 davlatidan kelgan 2000 ga yaqin sportchi qatnashgan ushuw musobaqada O'zbekistondan 14 nafr sportchi ishtirok etdi. Quvonralisi, mamlakat temma jamoasi a'zolari 20 ta medalni qo'liga kiritish baxtiga musharrab bo'lishdi.

14 yoshli Nilufar Alloberdiyeva 40 kg vaznda sparring va tul bahslarida, Shahobiddin Oktyabrov 45 kg, Behruz Shaniyazov 40 kg hamda Abdubabbor Hamidullayev 40 kg vazn toifasida sparring bo'yicha 1-o'rinni egallashdi.

10 yoshli sportchilarimizdan Hoijakbar Hakimov

30 kg, Abrorbek Jumanazarov 36 kg vaznda sparring bahslarida g'oliblikni qo'liga kiritdi.

11 yoshli Xurshida Nosirova o'z vazn toifasida birinchilardan bo'ldi. G'oliblar orasida 7-8 yoshli sportchilarimizdan Omina Hamidullayeva, Muhammad Mustafayev, Timur Raupov ham bor.

Abdurazzoq Hamidullayev, Nurbek Erkayev va Umidjon Omonovlar ham g'oliblar qatoridan joy oldi.

Hamyurtlarimizdan Ubayt Mukarramov, Javlon Asqarov va Zuhra Ergashev alarning musobaqa qada xalqaro toifadagi hakamlar tarkibidan o'r'in olishi barchamizni quvontirdi.

ENG YAXSHI KURASHCHILAR SARALANDI

Yaqinda mamlakatimizning barcha hududlaridan 2003-2004-yillarda tug'ilgan o'smirlar va qizlarning 250 nafari milliy belbog'li kurash bo'yicha O'zbekiston kubogi musobaqasida o'zaro bellashdi.

Andijon viloyati, Xo'jaobod tumaniagi Bolalar va o'smirlar sport maktabida bo'lib o'tgan mazkur musobaqada o'g'il bolalar belbog'li kurash va erkin yo'nalishda o'n bir vazn toifasiga ko'ra, qizlar esa xuddi shu yo'nalishlarda

yettita vaznda o'zaro kuch sinashishdi.

Musobaqa yakuniga ko'ra, andijonlik kurashchi Ilyos Yoqubjonov, Toshkent viloyati vakili Diyorbek Xudoyberganov, hamda sirdaryolik sportchi Jahongir Eshqo'ziyev g'oliblikni qo'liga kiritdi. Qizlar o'ttasidagi bahslarda sirdaryolik Yulduz Abdullayeva, Xo'razm viloyatidan Karomat Davletova barcha raqiblaridan ustun keldi va shohsupaning yuqorisidan joy olishdi.

G'oliblar tashkilotchilar tomonidan taqdirlanishdi.

Nurbek QIDIRALIYEV



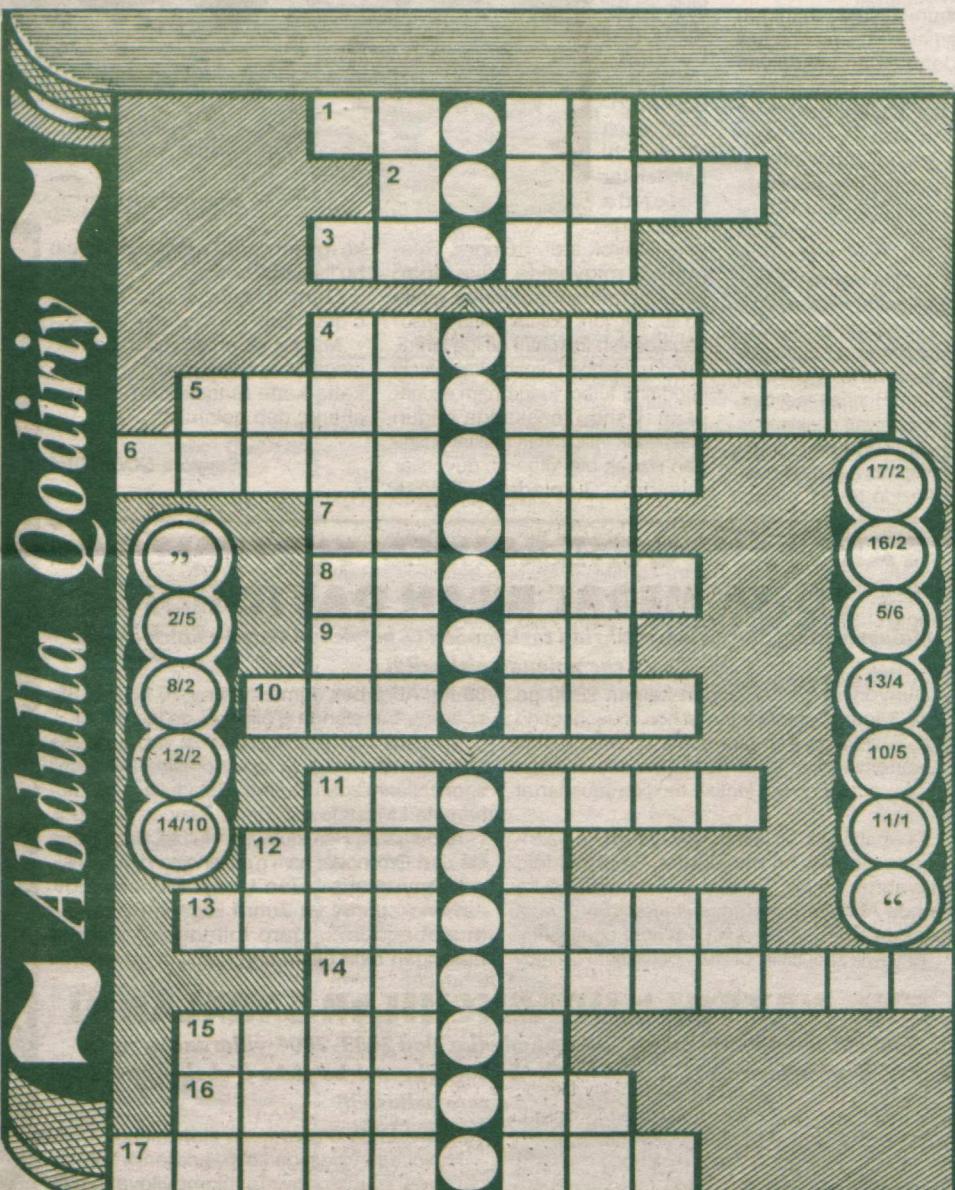
BO'SH O'TIRMAY, BOSH QOTIR!

Abdulla QODIRIYning 125 yilligiga

«USTOZ-ADIB» ADABIY TOPSHIRIQLAR

Avval quyida ta'riflari bayon etilgan atoqli o'zbek yozuvchisi Abdulla Qodiriyning hayoti va ijodiga mansub so'zlarni topib, shakldagi raqamli xonalardan boshlab eniga yo'nalishida yozing.

1. «Mehrobdan chayon» romanidagi Anvarning «Chin o'rtoq» bobida bayon etilgan do'sti.
2. Abdulla Qodiri hamkorlikda bo'lgan otashin o'zbek shoiri.
3. Yozuvchi asarlarida bayon etgan o'mish so'zining kitobi yaramas.
4. Atoqli adib tahlil olgan shaharlardan biri.
5. Abdulla Qodiriya davlatimiz tomonidan berilgan oly nishon.
6. Ijodkor asarlarini e'lon qilishda ko'p bora qo'llagan taxallusi.
7. «Mehrobdan chayon» asaridagi bosh qahramon.
8. «O'tkan kunlar» romanidagi bosh qahramon.
9. Ijodkor ulug'lagan ilm va ma'rifat manbai.
10. Romandagi Kumushbibi otasining saroydagi amali.
11. «O'tkan kunlar» filmi rejissori.
12. Ijod sohibi aziz va muqaddas deb e'zozlagan diyor.
13. Abdulla Qodiri padari buzrukvorining ismi.
14. Romandagi Ra'nuning onasi.
15. Abdulla Qodiri bilan hamfikr bo'lgan ma'rifatparvar ijodkor, atoqli olim.
16. Kino ekranida Yusufbek hoji siymosini gavdalantirgan ustoz san'atkor.
17. Adibning ilk ijodidagi she'rlaridan biri.



Endi shaki aylanalaridagi harflarni bo'yiga yo'nalishida o'qish bilan Abdulla Qodiriya berilgan ta'rifni bilib olasiz.

Shaki aylanalaridagi harflar juftini (birinchisi so'z, ikkinchisi harf tartibini anglatadi) yuqoridaq javoblardagi harflar bilan almashtirish orqali ijod sohibining o'g'ilii Habibulla Qodiri qalamiga mansub xotira asarini bilib oling.

Tuzuvchi: Foziljon ORIPOV

8-aprel 2019

**Tong
yulduzi**

Muassis:

O'zbekiston Respublikasi
Xalq ta'limi vazirligi

Bosh muharrir
Feruza ADIROVA

Gazeta O'zbekiston
Matbuot va axborot
agentligida
0208-raqam bilan 2007-yil
2-fevralda ro'yxatdan
o'tgan.

TAHRIR HAYATI:
Qahramon QURONBOYEV,
Dilshod KENJAYEV,
Murtazo SULTONOV,
Feruza JALILOVA,
Ashurali JO'RAYEV
(Bosh muharrir o'rinosari),
Feruz MATYOQUBOV
(mas'ul kotib)

Nabvbatchi muharrir
Axtamqul KARIMOV

Rassom
Feruzbek KAMOL o'gli

Sahifalovchi-dizayner
Shaxobiddin
MAXMADIYEV

O'zbekistona NMIU bosma-
xonasida chop etildi.
Gazetaning poligrafik jihatdan safatlari
chop etilishiha bosmaxona mas'ul:
Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi,
30-uy. Indeks: 00011.
Obum indeksi: 198.
www.tongyulduzi.uz
e-mail: tongyulduzi1929@mail.ru
telegram: t.me/tongyulduz
Addad - 11612
Buyurtma - V 3289

Tahririyatga kelgan barcha
qo'lyozmalar tahrir qilinadi;
mualliflarga qaytarilmaydi.
Gazetaning yetkazib berilishi
uchun obunani rasmiylashtirish
taskilat javobgar.
Shakli A-3, 2 bosma tabaq.
Bahos kelishilgan narxda.
Gazeta haftaning dushunsha kuni
chop ettiladi.
Topshirish vaqt - 18:00
Topshiridi - 18:00
Tel./faks: (99871) 244-63-08

KO'RKAM O'LKAM

(Tez o'qish)

Keldi ko'klam,
Kuldi olam –
Ko'krak kergan,
Kamalaklar.
Keng qanotli,
Kapalaklar.
Ko'rkiga ko'r,
Qo'shgan ko'rsam.
Kurtaklari –
Ko'katlari.
Ko'kargan ko'p,
Ko'm-ko'k gilam,
Ko'rkan o'lkan –
Respublikam!



BARCHASI BOL

Bu bog'ning
bog'boni bobom,
Barchasi bor:
 behi, bodom...
Bog'larda bahor,
 beg'ubor –
Bolarilar
beradi bol.



Anvar MIRZAZODA

TOPISHMOQLAR



Sinonimi –
zarur, darkor, K K
Minordan-ham
o'sar bo'yodor. T K

Butunning bo'lagi,
parchasi, S Q
Shaffof, sof va
zilol barchasi. T Q



Daraxtda yetilar
hosili,
Bir elatning o'zga
xos tili. M A
Sh Sh A

To'qir undan
shoyi, atlas,
«Sariq iblis»
oti, xullas. P A
T A

Chaqiruv, undov,
da'vet,
Bebaho boylik,
davlat. X B
K B

Ravshan ISOQOV